

Spunti di riflessione sul tema generale del collegio estivo di Bovec 2018

La parola “convivenza” suscita associazioni molto diverse tra loro, quali comunità, relazione, compromesso, consenso, condivisione, stabilire dei confini, solidarietà, stare insieme, amicizia e comprensione. Sulla base delle esperienze attuali e degli sviluppi sociali in corso, tendiamo a ritenere che la convivenza sia un tema completamente nuovo, attuale ed estremamente forte. Un breve sguardo alla storia ci mostra però come movimenti, fughe di popolazioni e commistioni culturali e religiose siano sempre esistiti. Connessioni e scambi tra popoli diversi hanno portato ad importanti conquiste culturali ed allo sviluppo di nuove conoscenze.

L'uomo, in quanto essere sociale, dipende dalla convivenza. Questo fatto non può essere modificato, quali che siano le differenze che si manifestano nelle diverse abitudini di vita, convinzioni, visioni del mondo ed aspettative. Convivenza e pluralità, secondo Hannah Arendt, sono componenti proprie della “conditio humana”, quelle che in maniera durevole formano e rendono possibile il pensiero, la parola e l'azione del singolo. Ci sono sufficienti esempi che mostrano come le persone vengano sfidate a negoziare per rendere possibile la coesistenza umana tra gruppi eterogenei: come maggioranza e minoranza, cristiani e musulmani, credenti e non credenti, immigrati e nativi, giovani e vecchi, etero e omo, persone istruite e gruppi marginali, uomini e donne, ricchi e poveri, inabili e non.

La convivenza è un programma politico e sociale senza soluzione di continuità e diventa rilevante proprio laddove si manifestano diverse appartenenze sociali, linguistiche, etniche, religiose, culturali, ideologiche e di cittadinanza. È necessaria la costante disponibilità a superare i propri confini e la volontà di convivere con persone che la pensano in modo diverso. Questa volontà di coesistenza coinvolge ogni singolo individuo in una regione, in uno Stato o in una società. Tutti coloro che partecipano ad una società aperta e vogliono trarne profitto hanno la responsabilità di rendere alla portata di tutti i principi di libertà, parità e giustizia. La convivenza in una società aperta deve essere organizzata in modo che si possa imparare gli uni dagli altri e le diverse conoscenze siano a disposizione di tutti e per il benessere di tutti. Solo lo sguardo “da un altrove” ci rivela che il mondo ci divide gli uni dagli altri ed è al contempo condiviso con ciascuno, anche con persone che non abbiamo scelto (Thürmer-Rohr).

La convivenza come progetto comune in una regione ha bisogno del consenso di tutti, è una strada a senso unico. Questo progetto non deve essere realizzato a costo dei più deboli, dei poveri e degli immigrati. Allo stesso modo non deve piegarsi al potere dei più forti, degli autoctoni e degli istruiti. Sono necessari uno scambio ed un dialogo costanti tra le persone. Il modello di una coesistenza giusta, paritaria e non escludente deve essere sempre ripensato, sviluppato, rielaborato e messo in pratica. Il primo passo in direzione di una volontà di coesistenza è il riconoscimento dell'alterità. Con ciò si intende il riconoscimento del valore della diversità e il riconoscimento incondizionato della sua equivalenza.

Nei contributi dei singoli laboratori potrebbero essere trattati, tra gli altri, i seguenti temi:

- Limiti e prospettive della “convivenza”
- Incompatibilità tra determinati modi di vita e la società aperta
- Norme, valori e principi di una società aperta
- Esempi di coesistenza pacifica di gruppi diversi nell'Alpe Adria
- Tra consenso e rifiuto di una cultura del riconoscimento
- Necessità o lusso della solidarietà in un mondo di “pluralità”
- Quotidianità tra convivenza ed esclusione
- Appello alla tolleranza o definizione dei suoi limiti
- Pericoli di una società aperta
- La diversità: un peso o una ricchezza
- Il cosmopolitismo europeo tra mantenimento della diversità e necessità dell'omogenei

Uvodna razmišljanja o temi Ljetne škole Bovec 2018.

Riječ suživot može izazvati različite asocijacije, poput zajedništva, veze, kompromisa, dogovora, dijeljenja, povlačenja granica, solidarnosti, okupljanja, prijateljstva, razumijevanja. Na temelju se recentnih iskustava i društvenoga razvoja može reći da je suživot postao potpuno novom, aktualnom te opasnom temom. S duge nam strane i površan pogled na povijest pokazuje da su migracije i bijeg, ispreplitanje kulturnih i religioznih predodžbi oduvijek prisutni. Povezivanje različitih naroda uglavnom je sa sobom donosilo i nova kulturna dostignuća te nova znanja.

Čovjek je kao društveno biće ovisan o suživotu. To ne mogu promijeniti ni razlike u životnim navikama, uvjerenjima, pogledu na svijet, očekivanjima. Prema riječima Hannah Arendt, suživot i pluralizam pripadaju uvjetima koji se nazivaju i „conditio humana“, a koji su trajno utisnuti u mišljenje, govor i djelovanje. Puno je primjera koji pokazuju kako se čovjek našao pred izazovom postizanja kompromisa i omogućavanja humane koegzistencije između različitih skupina, većine i manjine, kršćana i muslimana, vjernika i nevjernika, doseljenika i starosjedilaca, mladih i starih, onih koji su homo i onih koji su hetero, građanske inteligencije i onih s ruba društva, muškaraca i žena, bogatih i siromašnih, osoba s poteškoćama i onih bez njih.

Suživot je politički i društveni program koji nema završne točke i koji postaje relevantnim tamo gdje do izražaja dolaze socijalne, etničke, religijske, kulturne i svjetonazorske razlike, kao i one u pripadnosti određenoj državi. Potrebna je stalna spremnost na prelaženje vlastitih granica i na htijenje za suživotom s onima koji misle drugačije. To htijenje za koegzistencijom u svakoj se regiji, državi i društvu tiče svakoga pojedinca. Svi koji žele biti dijelom otvorenoga društva i profitirati od njega odgovorni su za to da temeljne slobode, ravnopravnost i pravednost zažive u praksi. U otvorenom društvu suživot treba biti organiziran tako da svi mogu učiti jedni od drugih i da najrazličitija znanja budu dostupna SVIMA i na dobrobit SVIH.

Samo pogled „iz drugog kuta“ omogućava nam razumijevanje zajedništva cijeloga svijeta kao činjenice „koja nas razdvaja od drugih i koju dijelimo s drugima – pa i onima koje nismo sami izabrali“ (Thürmer – Rohr).

Suživot kao zajednički projekt u nekoj regiji trebaju prihvatiti SVI, on nije jednosmjerna ulica. Takav projekt ne smije biti na račun slabijih, siromašnijih, doseljenih. Isto se tako ne smije pokoravati moći jačih, „domaćih“, obrazovanijih. Potrebna je stalna razmjena i dijalog među ljudima. Model je pravedne i ravnopravne koegzistencije koja ne isključuje nikoga potrebno uvijek iznova razvijati, promišljati o njemu, željeti ga i provoditi. Prvi je korak u smjeru ostvarivanja takve koegzistencije priznavanje drugačijega. Pritom se misli na priznavanje različitosti, i to bez iznimke ravnopravnih.

U okviru bi predavanja i radionica trebale biti obrađene sljedeće teme:

- Granice i perspektive za suživot,
- nemogućnost povezivanja otvorenoga društva s nekim životnim područjima,
- norme, vrijednosti i temelji otvorenoga društva,
- primjeri mirne koegzistencije različitih skupina na prostoru Alpe-Jadrana,
- između prihvaćanja i odbijanja kulture priznavanja i drugih.
- Solidarnosti u svijetu pluralizma – nužnost ili luksuz?
- Svakodnevnica između suživota i izopćenosti,
- poziv na toleranciju ili postavljanje njezinih granica,
- opasnosti koje donosi otvoreno društvo.
- Predstavljaju li razlike opterećenje ili obogaćenje?
- Europski kozmopolitizam između očuvanja razlika i potrebe za homogenošću.

Uvodne misli k vodilni temi poletne šole Bovec 2018

Pojem »sožitje« sproža povsem različne asociacije, kakor na primer skupnost, odnos, kompromis, soglasje, deljenje, omejevanje, solidarnost, druženje, prijateljstvo, razumevanje. Glede na sedanje izkušnje in družbeni razvoj se nagibamo k trditvi, da je sožitje popolnoma nova, sodobna in skrajno nujna tema. Vendar kaže kratek pogled v zgodovino, da se človek že od nekdaj premika in beži in se s tem mešajo kulturne in religiozne predstave. Povezave in izmenjava med različnimi narodi so pogosto privedla do posebnih kulturnih dosegov in novih znanj.

Človek je kot socialno bitje odvisen od življenja v skupnosti. Tega ne morejo spremeniti niti razlike in diference, ki se kažejo v življenjskih slogih, prepričanjih, nazorih in pričakovanjih. Hannah Arendt meni, da sta sožitje in pluralizem pogoja, ki sodita h „conditio humana“ in ki omogočajo in trajno vplivajo na mišljenje, govor in dejanja posameznika. Nešteto primerov kaže, kako so ljudje izzvani k pogajanju in omogočanju človeškega sobivanja med različnimi skupinami, večinami in manjšinami, kristjani in muslimani, verniki in neverniki, priseljenci in domačini, starimi in mladimi, hetero- in homoseksualci, izobraženci in obrobni skupinami, moškimi in ženskami, bogatimi in revnimi, osebami s posebnimi potrebami in brez.

Sožitje je političen in obče družbeni program, ki ne pozna konca in je pomemben povsod tam, kjer postajajo relevantne različne socialne, enične, verske, kulturne, nazorske in državljanske pripadnosti. Potrebna je nenehna pripravljenost do prekoračitve lastnih meja in sožitja z drugače mislečimi. To hotenje po sobivanju se tiče sleherne osebe v regiji, državi in družbi. Vsi, ki želijo sodelovati v odprti družbi in od nje imeti korist, so odgovorni za to, da se načela svobode, enakopravnosti in enakosti tudi lahko izkusijo. Sobivanje v odprti družbi mora biti organizirano na tak način, da se lahko drug uči od drugega in da so raznolika znanja na voljo VSEM. Šele pogled »od drugod« nam odpira skupnosti sveta kot nekaj „ki nas ločuje od drugih in ki jih z drugimi delimo – tudi s tistimi, ki si jih nismo izbrali« (Thürmer-Rohr).

Sobivanje kot skupen projekt neke regije potrebuje soglasje VSEH, ni cesta enosmernica. Ta projekt naj ne gre na račun revnejših, šibkejših, priseljenih. Pravitako ne sme kloniti pred silo močnejših, „domačini“ in bolj izobraženimi. Med ljudmi sta potrebna stalen dialog in izmenjava. Model pravične, enakopravne in vključujoče koeksistence je treba vedno znova premisliti, razvijati, hoteti in udejanjati.

Prvi korak v smer hotenega sobivanja je priznavanje drugačnosti. S tem sta mišljeni spoštljivo priznavanje drugačnosti in brezkompromisno priznavanje njene enakovrednosti.

Naslednje teme bi lahko bile predmet delavnic in predavanj:

- Meje in perspektive sožitja.
- Nezdržljivost določenih življenjskih praks in odprte družbe.
- Norme, vrednote in načela odprte družbe.
- Primeri mirnega sobivanja različnih skupnosti v alpsko-jadranskem prostoru.
- Med odobravanjem in zavračanjem kulture priznanja/sprejemanja.
- Poziv k toleranci ali poimenovanje meja tolerance.
- Nujnost ali luksuz solidarnosti v pluralni družbi.
- Vsakdan med sožitjem in ograjevanjem.
- Nevarnosti odprte družbe.
- Ali so nam razlike bolj v obremenitev ali le obogatitev?
- Evropski kosmopolitizem med ohranjanjem raznolikosti in nujnostjo homogenitete.

Impulsgedanken für das Generalthema des Sommerkollegs Bovec 2018

Das Wort »Zusammenleben« löst ganz unterschiedliche Assoziationen aus, wie Gemeinschaft, Beziehung, Kompromiss, Konsens, Teilen, Grenzziehung, Solidarität, Zusammensein, Freundschaft, Verständnis. Aufgrund der gegenwärtigen Erfahrungen und gesellschaftlichen Entwicklungen neigen wir dazu zu behaupten, dass das Zusammenleben ein völlig neues, aktuelles und äußerst virulentes Thema sei. Ein kurzer Blick in die Geschichte zeigt aber, dass es Bewegungen und Flucht, Vermischungen von kulturellen und religiösen Vorstellungen schon immer gab. Verbindungen und Austausch zwischen unterschiedlichen Völkern haben meist zu besonderen kulturellen Errungenschaften und neuem Wissen geführt.

Der Mensch als soziales Wesen ist auf das Zusammenleben angewiesen. Daran können auch Unterschiede und Differenzen, die sich in verschiedenen Lebensgewohnheiten, Überzeugungen, Weltanschauungen und Erwartungen äußern, nichts ändern. Zusammenleben und Pluralität sind nach Hannah Arendt jene Bedingungen, die zur „conditio humana“ gehören und die das Denken, Sprechen und Handeln des Einzelnen nachhaltig prägen und ermöglichen. Es gibt genügend Beispiele, die zeigen, wie Menschen herausgefordert werden, eine humane Koexistenz zwischen verschiedenen Gruppen, Mehrheiten und Minderheiten, Christen und Moslems, Gläubigen und Nichtgläubigen, Zugewanderten und Einheimischen, Jungen und Alten, Heteros und Homos, Randgruppen, Männern und Frauen, Reichen und Armen, Beeinträchtigten und Nichtbeeinträchtigten auszuhandeln und zu ermöglichen.

Das Zusammenleben ist ein politisches und ein gesamtgesellschaftliches Programm, das keinen Endpunkt kennt und überall dort relevant wird, wo unterschiedliche soziale, sprachliche, ethnische, religiöse, kulturelle, weltanschauliche und staatsbürgerliche Zugehörigkeiten zum Tragen kommen. Es braucht die ständige Bereitschaft, die eigenen Grenzen zu überschreiten und das Zusammenleben mit Andersdenkenden zu wollen. Dieses Wollen zur Koexistenz geht in einer Region, einem Staat, einer Gesellschaft jeden Einzelnen an. Alle, die an einer offenen Gesellschaft teilhaben und von ihr profitieren wollen, haben die Verantwortung, die Grundsätze der Freiheit, der Gleichberechtigung und der Gerechtigkeit erlebbar zu machen. Das Zusammenleben in einer offenen Gesellschaft muss so organisiert sein, dass alle voneinander lernen können und dass das vielfältige Wissen zum Wohle ALLER zur Verfügung steht. Erst der Blick „von woanders“ erschließt uns die Gemeinsamkeit der Welt als eine, „die uns von Anderen trennt und die wir mit Anderen teilen – auch mit denen, die wir uns nicht ausgesucht haben.“ (Thürmer-Rohr).

Das Zusammenleben als gemeinsames Projekt in einer Region braucht die Zustimmung ALLER, sie ist keine Einbahnstraße. Dieses Projekt darf nicht auf Kosten der Schwächeren, der Ärmern, der Zugewanderten gehen. Ebenso darf es sich nicht der Macht der Stärkeren, der „Einheimischen“, der Gebildeteren beugen. Es bedarf eines ständigen Austauschs und Dialogs zwischen den Menschen. Das Modell der gerechten, gleichberechtigten und nicht ausgrenzenden Koexistenz muss immer neu überdacht, entwickelt, gewollt und umgesetzt werden. Der erste Schritt in Richtung gewollter Koexistenz ist die Anerkennung von Andersheit. Damit sind die wertschätzende Anerkennung von Verschiedenheit und die kompromisslose Anerkennung ihrer Gleichwertigkeit gemeint.

In den Vorträgen und einzelnen Workshops sollen u.a. folgende Themen bearbeitet werden:

- Grenzen und Perspektiven des Zusammenlebens
- Unvereinbarkeit zwischen bestimmten Lebenspraxen und offener Gesellschaft
- Normen, Werte und Grundsätze einer offenen Gesellschaft
- Beispiele friedlicher Koexistenz unterschiedlicher Gruppen im Alpen-Adria-Raum
- Zwischen Zustimmung und Absage an eine Kultur der Anerkennung
- Notwendigkeit oder Luxus der Solidarität in einer Welt der Pluralitäten
- Alltag zwischen Zusammenleben und Ausgrenzung

- Appell zur Toleranz oder Benennung der Toleranzgrenzen
- Gefahren einer offenen Gesellschaft
- Differenzen eine Belastung oder doch Bereicherung
- Europäischer Kosmopolitismus zwischen Erhaltung der Vielfalt und Notwendigkeit der Homogenität.

Sponts di riflessione sul teme gjenerâl de scuele estive di Pleç/Bovec 2018

Lis expressions “convivence, vivi adun” a nus tirin fûr associazions une vore diferentis une di chê altre, come che a son comunitât, relazion, compromès, consens, condivision, tirâ confins, solidarietât, stâ adun, amistât e comprension. Su la fonde des esperiencis e dai disvilups sociâi di cumò, o sin sburtâts a pensâ che la convivence e sedi un teme dut gnûf, atuâl e une vore virulent. Ma une cjalade svelte ae storie nus mostre ben che moviments e fughis di popolazions, misturis culturâls e religiosis a son simpri stadis. Lis concessions e i scambis tra popui diferents a àn puartât impuartants conquistis culturâls e al disvilup di gnovis cognossincis.

L’om, tant che creature sociâl, al dipent dal vivi adun. Chest fat no si pues cambiâlu, e no cate che a sedin diferencis di mût di vivi, convinzions, visions dal mont o in ce che si spietisi. Par Hannah Arendt il vivi adun e la pluralitât a son parts propriis de “conditio humana”, chês che in maniere indurante a formin e a permetin il pinsîr, la peraule e l’azion dal singul. A son avonde esemplis che a mostrin che lis personis a vegnin sfidadis a negoziâ e rindi pussibil la coesistenza umane tra grups eterogjenis: tant che maiorance e minorance, cristians e musulmans, crodints e no crodints, imigrâts e natîfs, zovins e viei, etero- e omosessuâi, personis studiadis e grups margjinâi, oms e feminis, siôrs e puars, inabii e no.

Il vivi adun al è un program politic e sociâl che nol à fin e al devente rilevante juste là che a son diferentis apartignincis sociâls, lenghisticis, etnichis, religiosis, culturâls, ideologjichis e di citadinance. Si à di vê la costante disponibilitât a lâ dilà dai propriis confins e la volontât di vivi adun cun personis che a pensin diferent. Cheste volontât di coesistenza e cjape dentri ducj i individuîs intune regjon, intun Stât o intune societât. Ducj chei che a partecipin a une societât vierte e a fâle reonâ a àn la responsabilitât di fâ bogns par ducj i principis di libertât, paritât e justizie. Vivi adun intune societât vierte al à di jessi organizzât di maniere che a si rivi a imparâ un di chel altri e lis diferentis cognossincis che a sedin fatis par ducj e pal bonvivi di ducj. Dome il cjalâ “di un altrò” nus pant che il mont nus divît un di chel altri altri e intant al è condividût cun ognidun, ancje cun personis che no lis vin sielzudis (Thürmer-Rohr).

Al vivi adun tant che progjet comun intune regjon i covente il consens di ducj, e je une strade a sens unic. Chest progjet nol à di vignî fat in dam dai plui debui, dai puars e dai imigrâts. Te stesse maniere nol à di pleâsi ai plui fuarts, dai autoctons e dai studiâts. A coventin un scambi e un dialic costants tra lis personis. Il model di une coesistenza juste, paritarie e che no escludi al à di jessi simpri ripensât, disvilupât, rielaborât e mitût in vore. Il prin pas viers di une volontât di coesistenza al è il ricognossiment de alteritât. Cun chest si intint il ricognossiment dal valôr de diversitât e il ricognossiment cence condizions de sô ecuivalence.

Tes conferencis e tai laboratoris a podaran vignî tratâts, tra chei altris, i temis seguitivis:

- Limits e prospetivis dal “vivi adun”
- Incompatibilitât jenfri ciertis manieris di vivi e la societât vierte
- Normis, valôrs e principis di une societât vierte
- Esemplis di coesistenza pacifiche di grups diviers te Alpe-Adria
- Jenfri consens e refût di une culture dal ricognossiment
- Necessitât o lus de solidarietât intun mont di pluralitâts
- Cuotidianitât jenfri convivence e esclusion
- Apel ae tolerance o definizion dai siei limits
- Pericui di une societât vierte
- La diversitât: un pês o une ricjece
- Il cosmopolitism european jenfri il mantignî lis diferencis e il dibisugn de omogeneitât